

Zabývá se administrativní správou oblasti a osobnostmi, které významně ovlivnily klajpedskou společnost. Jednotlivé části knihy se věnují vzniku klajpedské ústavy, fungování autonomie, pokusu o nacistický převrat, snaze udržet město pod litevskou suverenitou, anexi Klajpedy a nakonec i osudu oblasti během války a po ní.

Výklad je poměrně dost detailní a dokazuje autorovy rozsáhlé znalosti v této oblasti, to však není hlavní účel, jelikož autor tímto přístupem dokresluje obraz složitých mezietnických, politických a kulturních vztahů ve středovýchodní Evropě. Ústředním motivem jsou vztahy německo-litevské. Ty jsou přes specifika Klajpedy podobné vztahům mezi německou menšinou a titulárními národy i v jiných nově vzniklých státech, které stavěly svou legitimitu na versailleském uspořádání Evropy. Příkladem může být autorovo srovnání Ernsta Neumanna, vůdce klajpedských nacistů, s Konrádem Henleinem.

Knihla obsahuje jmenový rejstřík osob, tematické mapy Klajpedy (jako je mapa města a etnické složení oblasti v roce 1930 nebo mapa Malé Litvy v 18. a 19. století) a shrnutí v litevštině a angličtině. Není zde uvedena celková bibliografie, autor cituje jednotlivé zdroje pod čarou přímo v textu.

Olga Brabcová

Lubomyr Y. Luciuk, ed., *Reflections on the Great Famine of 1932–1933 in Soviet Ukraine*, Ontario: The Kashtan Press, 2008, 379s.

Sborník je příspěvkem k současné diskusi o ukrajinském hladomoru v letech 1932–1933. Jeho základní premisou, explicitně zmíněnou v předmluvě editora, je tvrzení, že ukrajinský *holodomor* byl účelovou a záměrnou politickou katastrofou proti ukrajinskému obyvatelstvu, která měla za následek několik milionů mrtvých.

Jednotlivé články pocházejí od známých historiků přes politology až po lidi z vysoké politiky, nejsou chronologicky řazeny ani na sebe nijak nenavazují. Editor je pouze uspořádal do tří větších oddílů spojených volnou tematickou osnovou.

První oddíl se týká spíše technické stránky a konkrétních vědeckých argumentů, na jejichž základě je možné historické události doložit. Tyto příspěvky analyzují geografické aspekty hladomoru (Bohdan S. Kordan), vliv počasí na úrodnost (Ihor Stebelsky) či problematiku demografického vývoje na Ukrajině včetně údajů o populačních ztrátách (Jacques Vallin a kol.). Cíl těchto článků je jasný – relevantními argumenty podpořit tvrzení, že hladomor nebyl způsoben přírodními podmínkami, ale naopak že byl vyvolán uměle.

Druhá, poměrně již obsáhlejší část se týká současných debat o vhodnosti použít pro označení událostí z let 1932–1933 termínu genocida. Najdeme tu příspěvky podložené převážně historickými argumenty a zjištěními, která vyplývají z rozboru dokumentů zpřístupněných po roce rozpadu Sovětského svazu, jakož i závěry

zvláštní vyšetřovací komise. Některé z příspěvků lze však spíše nazvat polemickými, často psanými poměrně osobním tónem. Některé články se více věnují terminologii slov genocida, *holodomor*, masová vražda apod. (Roman Serby, James E. Mace), jiné spíše řeší současnou debatu ohledně uznání či neuznání událostí z let 1932–1933 za genocidu z hlediska jednotlivých států, zejména Ruska (Jakob W. F. Sundberg). Poměrně častá je i snaha o srovnání s jinými historickými událostmi, v souvislosti s nimiž se termín genocida používá – míní se tím zejména vyvraždění části arménského národa Turky a dále židovský holocaust (Federico Argentieri).

Poslední část je souborem čistě polemických příspěvků reflektujících současnou kontroverze kolem tohoto téma, jejichž autory jsou známí historici jako Norman Davies či Paul Robert Magosci, ale i pocházejících z pera politiků jako třeba současného prezidenta Ukrajiny Viktora Juščenka.

Přílohy tvoří podstatnou část celé publikace. Kromě obsáhlých výsledků práce mezinárodní komise, která byla sestavena za účelem vyšetřování hladomoru, zde nalezneme například ještě rezoluci kanadského Senátu z roku 2003 o uznání hladomoru za genocidu proti ukrajinskému lidu nebo zákon Ukrajiny o hladomoru v originálním i anglickém znění. Publikace dále obsahuje rejstřík a stručné informace o autorech všech příspěvků.

Všechny články jsou poměrně krátké, žádný z nich neobsahuje komplexní podrobnou analýzu událostí z let 1932–1933 se všemi aspekty. Jedná se spíše o střípky, které mají podnítit diskusi o v současné době stále ještě nevyřešeném problému, a to s jednoznačně proukrajinským podtextem.

Eva Pelíšková

E. F. Makarevič, *Intimnyje tajny Sovetskogo Sojuza*. Moskva: Algoritm, 2007, 272 s.

Kniha pojednává o sexuálních vztazích a sexuální kultuře v Sovětském svazu od jeho vzniku až do jeho rozpadu v roce 1991. Hlavním cílem autora je ukázat, že i přes proklamace zdrženlivosti a svěbytné puritánství za vlády Sovětů sex existoval. Uvádí jako dva klíčové mezníky sovětských sexuálních revolucí první a druhou světovou válku, což ostatně platí nejen pro Sovětský svaz, ale i pro okolní svět; po válce hodně žen zůstalo bez muže a vojáci, vracující se z války, zase toužili po ženách. Z tohoto hlediska tedy autor konstatuje, že sexuální chování jak sovětských, tak i „západních“ vojáků se v zásadě příliš nelišilo. S rozpadem Sovětského svazu se na eurasijské mapě objevil nový prvek v podobě tzv. „obchodu s bílým masem“. V nemalé míře na tom má svůj podíl i okolní svět svou poptávkou po tomto novém „zboží“.

Autorovy argumenty se zejména v historických pasážích opírají o výpovědi současníků, jejichž úryvky se v průběhu textu objevují, což vypovídá i o nezanedbatel-